

ניהול כיתה, בעיות משמעת

הפעילות לקוחה מתוך החוברת "האתגר - לחנך!"
החוברת השלמה נמצאת באתר "מינהל חברה ונוער"
בקטלוג הפרסומים בכתובת הבאה:

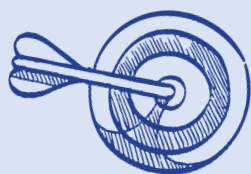
<http://noar.education.gov.il/main/upload/perut/chinuch.htm>

גבולות ומשמעת

רציונאל

ניהול כיתה ובעיות משמעת גוזלים נתח מרכזי מעבודתו היומיומית של המורה. עמידה על מקור הבעיות ושימוש באסטרטגיות הולמות למניעה ולהתמודדות עשויים להפחית בעיות אלה באופן משמעותי. הסוגיה המרכזית בהתמודדות עם בעיות המשמעת היא תסכולו של המורה עקב התביעה המופנית אליו לקחת על עצמו אחריות ולעשות את השינויים הדרושים כדי להפחית את עוצמתן של בעיות המשמעת. המורים, כפי שמכנה זאת אליעזר יריב בספרו "שקט בכיתה בבקשה", מבקשים את הפיתרון היעיל שפירושו מינימום מאמץ ומקסימום תוצאות. הניסיון מלמד שכלל שהמורים יהיו מקצועיים ונחושים יותר באופני התמודדותם עם בעיית המשמעת, כך עשויה חומרת הבעיה לרדת. הפעילויות שלהלן הן בבחינת העלאת למודעות של נושא המשמעת. לטיפול מעמיק נדרשת השתלמות שתוקדש כולה אך ורק לנושא זה.

המטרות:

- לבחון את הגורמים השונים לבעיות משמעת בכיתה.
- לבחון דרכים להתמודדות עם בעיות משמעת ולמניעתן.

משך הפעילות: 90 דקות

עזרים:

מה גורם לבעיות משמעת - מתוך "משמעת בכיתה - היבטים פסיכולוגיים וחינוכיים" (שרה שמעוני, ד"ר שרית סגל, ד"ר ורדה שרוני, 1997).

כל משתתף מקבל שבוע לפני הפעילות הקודמת - את כרטיס המשימה האישית הבא:

כרטיס משימה אישית

לכל אחד מאיתנו יש גבולות שקשה לו לשמור, בין אם אלה גבולות "פנימיים" שהוא הטיל על עצמו, ובין אם אלה גבולות "חיצוניים" שמטילים עליו מבחוץ.

המשימה היא:

1. לרשום (לעצמי) גבול אחד שקל לי לשמור עליו וגבול אחד שקשה לי לשמור עליו (וכל אחד מאיתנו יודע בדיוק על מה קשה לו לשמור, ועל מה קל לו לשמור...). בין אם במישור האישי (דיאטה למשל) או בעבודה, בין אם ביחסים בין חברות, או בלימודים, או בהורות (כבן או כבת או כהורה), או בכל תחום אחר...

2. לנסות לשמור במשך שלושה ימים בלבד, על הגבול שקשה לך לשמור עליו.

3. לכתוב:

- מה היו ה"מחירים" ששילמתי כדי לשמור על הגבול? מה היה קשה לי בשמירה על הגבול? מה היה לי קל?

מהלך הפעילות

שלב א' - קבוצתי

המליאה מתחלקת לקבוצות בנות 3-4 משתתפים.

כל חבר בקבוצה מונה בפני חבריו, מתוך כרטיס המשימה האישית, את הסיבות לכך שהיה לו קשה לשמור על הגבולות, ואת הסיבות שבזכותן היה לו קל לשמור על הגבולות בלי לחשוף את הגבול עצמו.

כל קבוצה מקבלת כרטיס מידע - גורמים לבעיות משמעת (ראו נספח).

הקבוצה בוחנת אם ניתן למצוא קשר בין הסיבות שהועלו לבין הגורמים לבעיות המשמעת במסמך המצורף.

שאלה לדין:

מהו לדעתכם הגורם המרכזי לבעיות משמעת בכיתתכם?
הקבוצה מתכוננת להציג את הגורמים בפני המליאה ולנמק את הבחירה.

שלב ב' - במליאה

כל קבוצה מדווחת על הגורם המרכזי ביותר לבעיית המשמעת שעליו הוחלט בקבוצה.

שאלות לדין:

1. על מי מוטלת האחריות לטיפול בבעיית המשמעת הנובעת מהגורם שהוצג?
2. מהם הגורמים הנוספים הקשורים לבעיית משמעת זו?
3. כיצד לדעתכם ניתן להתמודד איתה?
4. האם זו באמת בעיה שאינה מאפשרת לכם לתפקד בכיתה, או שלמרות הבעיה ניתן להמשיך לפעול בכיתה?
5. חלק מהגורמים לבעיות המשמעת קשור לבעיות מתודיות וחלק מן הגורמים הם תוצאה של היבטים אנושיים של היחיד או של הקבוצה. באיזה אופן אנחנו יכולים להשפיע על הקבוצה כדי למנוע את בעיות המשמעת? (תיאום ציפיות והסכם, גיוון מתודי, שיתוף הכיתה בקבלת החלטות ובאכיפתן, פיתוח מנהיגות נוער בכיתה שתסייע למורה).

למנחה: יש לשים לב: האם המורים לוקחים אחריות על בעיות המשמעת ומוכנים לעשות שינוי גם בהתנהגותם? או שהם רואים את גורמי בעיות המשמעת כדברים שאינם תלויים בהם, ואין להם יכולת להשפיע על שינוי המצב? במקרה זה יש להפנות את תשומת לבם לאחריותם.